

FOAIA DIECESANĂ.

Organ al Eparchiei gr. or. rom. a Caransebeșului.

Apare odată în săptămână: DUMINECA.

Prețul Abonamentului:
Pentru Austro-Ungaria pe an . . 5 fl. — cr.
" " " " pe $\frac{1}{2}$ an . 2 " 50 "
" România și străinătate pe an . 14 franci
" " " " pe $\frac{1}{2}$ an 7 "

Prețul inserțiunilor:
Pentru publicații oficiale, concurse,
edict etc. tipărite de 3 ori, dacă conțin până
la 150 cuvinte 3 fl., până la 200 cuvinte 4 fl.,
de aci în sus 5 fl.

Correspondențele sînt a se adresa redacțiunii
„FOAIA DIECESANĂ“;
eră banii de prenumerațiune și inserțiuni la
Tipografia diecesană în Caransebeș.

Cum vorbim.

(Scrisoare adresată de dl Al. Ciurcu dlui Ionescu-Gion).

(Fine).

D. Al. Ciurcu arată mai departe că sînt prea exagerate cele ce se zic de d. Ionescu-Gion despre formarea cuvintelor noi la Români de dincoaci de Carpați. Arată că limba noastră nu este atât de amenințată prin împrumutările din limba franceză, cât este de amenințată prin limba germană, carea a înundat toate terenele în limba noastră. Aduce apoi suma de cuvinte germane, care s'au furișat în limba noastră, precum *sefariu*, a *sefui* (în loc de culegătoriu, a culege în tipografie), *tesla*, *surup*, *toc de ușă* (ușior), *granită*, *granicer* (miliție, militarul), apoi *nit*, a *nilui*, *nul*, *stab*, *vincâl*, *draibâr*, *falt*, *reib-stranguri*, sau *vorreiber*, *drugere*, s. a. s. a.

„Eată iubite amice — continuă d. A. Ciurcu — microbii îngrozitori, a căror stirpire se împune fie-cărui bun Român îngrijat de viitorul limbei sele. Acestia trebuie alungați cu parul, și parul care-i va isgoni va merita numele de *toiașul mântuirii*; căci acești microbi se vîră nu în limba claselor superioare, ci în limba poporului. Și ți-am dat numai câte-va exemple.

Cum se scăpăm de această pacoste care a năpădit pe limba noastră?

Mijlocul cel mai practic ar fi a elabora un mic dicționar de termeni tehnici, care să se pună apoi la îndemîna tuturilor măiestrilor, și cu deosebire să se introducă în toate școalele de meserii și chiar în celelalte școale. În dreptul fie-cărei numiri române ar fi actuala numire germană usitată, cum și *desemnii* obiectului la care se referă cuvîntul și s'ar putea adauge și numirea franceză. Acest dicționar s'ar mai distribui și tuturilor negustorilor cari vind obiecte cuprinse în el. El ar fi împărțit pe meserii și s'ar putea publica în fascicule, cuprinzînd fie-care fascicolă câte o meserie.

Dar cine se elaboreze acest dicționar și cu ce mijloace?

Aici sînt de părere că fără ajutorul Statului nu se poate face nimic și că Statul e dator să intervină în o asemenea cestiune. Așa dar statul să dea fondurile necesare pentru elaborarea unui asemenea dicționar, Academia să viuă și ea în ajutoru, dacă poate, și să se numească o comisiune de căți-va limbiști și profesorii români, cari să se însăreineze cu lucrarea aceasta, impunîndu-se un termen pentru terminarea ei.

Dar pentru ca comisiunea să facă lucru bun, ea trebuie să cheme la colaborarea acestei opere întreg poporul român. Să tipărească un mare număr de cestionare, cu *desemnuri*, și să le trimită profesorilor dela școalele de meserii, măiestrilor români din toate ținuturile locuite de Români, învățătorilor dela sate, în fine tuturor acelor persoane care prin cunoștințele lor ar putea contribui la ajungerea scopului. Cestionarele să cuprindă, în fața fie-cărui desemn, numirea germană și franceză a obiectului, lucru ușor de realizat prin procurarea dela fabricile străine a cataloagelor ilustrate.

Toți aceia cari vor fi primit cestionare le vor înapoia comisiunii, scriind în dreptul obiectului desemnat, la rubrica lăsată deschisă în acest scop, actuala sa numire. Celor cari ar aduna un număr mai mare de numiri române li s'ar putea promite o recompensă și fie-care maestru ar putea fi rugat ca, pentru fie-ce obiect care n'are actualminte numire română, să propună el o vorbă românească, după cum îl va tăia capul. Ai vedea ce numiri ingenioase și bine nimerite ar inventa adesea oamenii din popor. Căci oamenii din popor, dulgheri și tîmplari, au botezat *Zahnschiffhobel*, *cioplitoare*, *Gesimschiffhobel*, *gură de broască* (fiind că are asemînarea), *Wandhobel*, *fringhie*, *Grathobel*, *scobitoriu*, *Carnitzhobel*, *ciubucariu*. Cât e de bine ales termenul *sgăreciu* pentru instrumentul numit de Francesi *trusquin* și de Ger-

manî *Streichmass*, cu care tîmplarii *sgârie* pe o scîndură o linie dreaptă. S'au găsit tîmplari cari sîboteze *şarnierele*, pentru care înşişi Germanii n'au alt termen decît *Scharnier*, prin *paftăle*. Dar asemenea numiri nu sînt de o camdată decît excepţiunii; pentru aproape totalitatea instrumentelor ne lipsesc numiri originale. Se poate cu toate acestea ca multe numiri neaoşce române sîb existe rîtăcite pe ici pe colo, canoscute numai în o anumită localitate seau chiar numai într'un anumit atelier. Ele trebuiesc adunate şi generalisate, pentru-ca toţi Românii sîb vorbească la felu, cestionariul şi dicţionarul propus ne pot da acest rezultat.

Îndată ce tot materialul ar fi adunat, lucrarea comisiunii ar fi mult înlesnită. Totuşi chemarea ei nu se va mărgini numai în alegerea cuvintelor trimise în toate unghiurile, căci pentru multe obiecte nu va primi poate nici o numire, seau numiri nepotrivite. Membrii comisiunii vor fi dar siliţi sîb creceze cuvinte noi, simple, lămurite şi cu înfăţişare românească. Când vor putea crea cuvinte care sîb exprime felul acţiunii obiectului desemnat, cum e cazul în *dreptariu cioplitoare, scobitoru, sgărectu*, vor da negreşit preferinţă ecestuî sistem şi vor crea cuvinte ca bună-oară *sorb, răzuş, netezariu, măruntariu, svéntariu, vînturariu, scărmănarîu, dinţariu, sdrobotoriu, oblitori, sucitori, despiciu* etc. N'am pretenţiunea de a fi găsit în exemplele care le dau terminii ecî mai nimeriţi, dar mă veî ierta, căci i-am născocit în fuga condeiului.

Membrii comisiunii ar avea tot timpul a găsi alţi mai bine aleşi. Dar fiind-că sistemul acesta nu se va putea aplica la toate cuvintele, se vor crea şi altele, cum am zice, dintr'o bucată, şi comisiunea n'ar avea sîb dee seamă nimenuî de unde s'a inspirat ca sîb făurească cutare seau cutare cuvînt. Lucrul de căpetenie e ca cuvîntul sîb fie, cum ziseîu mai sus, simplu, sonor şi sîb aibă chip românesc. Negreşit că membrii comisiunii vor găsi cel mai bun izvor în limbile române. Când se vor afla în faţa unui instrument care pe nemţesce se chiamă *Grundhobel* (şi așa îl numesc astăzi măestrii nostri) care pe franţuzesce *guimbarde*, nu vîd pentru-ce s'ar sfii a-l boteza *ghimbardă*. Eu, unul, nu m'aşi sfii deloc şi tot asemenea în loc de a mă inspira de germanul *Falzhobel*, aşi preferi a lua cuvîntul francez *fewilleret* şi a-şi face din el *resfoiu*. Între *Schlichtrundstabhobel* şi *monchete* m'aşi adresa mai bucuros acestuia din urmă şi a-şi face *muşitoaie*. Când francesul dă unui instrument numele de *guillaume*, nu vîd pentru-ce nu l-am boteză şi noi, Românii, *stăncuţă, marită* sau *brezoaic*. Totul e sîb avem numirile noastre şi sîb nu lăsăm a se aclimata în limba noastră cuvinte ca *Schlichtschiffhohlkehlobel*. De un milion de ori sînt atunci mai de preferit cuvintele bizantine ca *gialiu, bidinea, tejghca, rînstarea, teşcherea*, etc.

Mă resum, stimaie amice, şi îţi cer scuse dacă am fost prea lung cu un articol de ziaru.

Înainte de toate declar că toţi Românii trebuie sîb-ţi fie recunoscători, că ai deschis focul într'o cestiune de mare însemnătate pentru limba noastră.

Am voit sîb completez dreapta d-tale critică, arîtînd şi eu un alt rîu mai mare decît acela pe care l-ai semnalat d-ta, şi în acelaşi timp imî permit a indica un mijloc pentru înlăturarea lui. De nu va fi bun leacul pe care-l propun, n'au decît sîb propună alţi altul mai nimerit, şi cu dragă inimă voîu fi cel dintăiu a-î felicita. Dar un leac trebuie găsit, căci nu e destul a pune degetul pe rană, trebuie sîb căutăm a o şi vindeca.

Dacă lucrarea comisiunii pe care o propun pentru elaborarea unui dicţionarî de terminii tehnici ar da roade bune — şi nu vîd pentru ce n'ar da — i-ar rîmănea acestei comisiunii încă un câmp destul de vast ca sîb continue activitatea sa. După ce ar termina cu meseriile cele mai respândite, ar trece la gospodăria (economia) caseî, a câmpului, a păduritului, a grădinăritului, apoi la armată, marină, arhitectură, inginerie, mecanică, etc.

Nuamî după o asemenea lucrare am putea spera că, pentru a vorbi ori a scrie ori ce pe românesc, nu vom mai avea trebuinţă sîb alergăm la sburdalnica francesă, nici la limbile altor neamuri.

Al. Ciurcu.

I g i e n ă .

Despre Angina difterică.

Si quid novisti rectius istis,
Canlidus imperti; si non,
his utere mecum.

Horatius.

Angina difterică este o boală de gât, foarte contagioasă, adică, se ia dela un om bolnav la altul sănătos; care este produsă prin nisce microbi specialii întroduşi în organism prin absorbirea acru-lui în plămîni seau prin alimente.

Orî-cine cunoasce această boală grozavă; căci nu există boală mai cruntă şi fulgerătoare, prin ravagele ce face, ca angina difterică. Doue sau trei zile sînt destul pentru a distruge vieţa unui copil, câte odată chiar în 3 sau 4 oare.

Cea-ce este de recomandat mai de aproape în căutarea acestei boale, sînt *regulele igienice*, ce le vom descrie mai jos.

Augina difterică se presintă astfelu: ghindele (murele) gâtului sînt umflate şi au pe ele unul sau mai multe puncte albe ce devin galbine-murdare (întocmai ca slămina afumată) şi de mărimea unui bob de linte, când boala este înaintată. Asemenea bolnavul are febră (friguri cu căldură), durere de cap, durere de oase, etc. Simte o greutate de a înghiţi, o uscăciune şi o arsură în gât; gâtul se umflă pe din lăuntru şi pe din atară şi are slăbiciune generală în tot corpul.

Îndată ce se presintă aceste fenomene (semne),

trebuie să se examineze interiorul gâtului cu coada unei lingurițe, și a aduce un medic, dar până la sosirea medicului, sau că în localitate nu se află medic, atunci trebuie a aplica împrejurul gâtului un servet muiat în apă rece și bine stors și a-l schimba la fie-care 15 minute. Nu trebuie nici odată a pune la gâtul bolnavului cărpe sau cataplasme calde, căci prin căldură boala se agravează mai mult.

Această boală atinge atât pe copil cât și pe oamenii de ori-ce etate ar fi, fără deosebire de sex.

Tratamentul anginei difterice se împarte în: tratament preservativ și tratament curativ.

Tratamentul preservativ. constă în mijloacele de a feri copilul sănătos de cel bolnav de angină, sau de obiectele lui un timp de cel puțin de 30 zile dela vindecarea celui bolnav; a face în fie-care zi stropiri prin casă cu acid carbolic (acid fenic) 5%; adică acid carbolic 5 grame și apă 100 grame. A nu deprinde pe copii a purta legături de lână groasă împrejurul gâtului; acesta este un reu obicei, căci predispune pe copii la gâlcei simple, și în cazuri de epidemie de angină, este o puternică armă pentru a căpăta angina.

Gâtul copilului dar trebuie să fie cât mai liber și a-l deprinde să-și spele gâtul în toate diminețile cu apă rece. Asemenea trebuie de a-l feri de a nu dormi cu capul la fereastră, la ușă sau la sobă; picioarele trebuie să fie totdeauna calde, și când s'a udat, trebuie să se schimbe încălțăminte.

Tratamentul curativ. În caz când nu există medic în localitate, atunci trebuie mai întâiu a se combate gâlcele interne (înăuntru gâtului). Se va da bolnavului un ceaiu (tea) de camomila (mușețel), floare de teiu sau de borago (limba bouului); va pune un muștar la pulpele picioarelor și a-l lăsa să stea până începe să usture tare și se face locul roșu. Asemenea se va da în tot cursul boalei în fie-care zi câte un gram de sulfat de chinină pentru oameni mari, iar pentru copii se va da după etatea bolnavului, astfeliu:

Pentru tineri dela	12—15 ani	se va da	0,50	ctg.	pe zi.
Pentru copii dela	8—12	" " " "	0,40	" " "	" " "
" " "	4—8	" " " "	0,30	" " "	" " "
" " "	2—4	" " " "	0,25	" " "	" " "
" " "	1½—2	" " " "	0,20	" " "	" " "
" " "	12—18 luni	" " " "	0,15	" " "	" " "

Pentru copii de câte-va luni și până la un an se va da 0,10 sau 0,12 centigrame pe zi.*)

În gâtul bolnavului i se va sufla prin mijlocul unei țevi sau pene, mică cantități de chlorhidrat d'amoniac (tipirig), sau alumen (peatră acră).

Gâlcele la copii mici se combat prin pensulație, iar la copii mai mari prin gargare; căci copii mici nu pot face gargară. Forma medicamentelor pentru pensulație este: alumen pulverizat (peatră acră în praf) 10 grame, și miere albă 50 grame; a se unge

*) Vezi „Foaia diecesană“ Nr. 14. din 8/20. Aprilie 1890. „Despre Friguri“.

în gât cu o peană sau pământul. Alta: Borax și miere rosată din fie-care câte 20 grame; a se unge asemenea în gât. Ear medicamentele pentru gargară sunt: alumen 5 grame, decoct de salvie 200 grame, miere albă și alcohol din fie-care câte 30 grame; se se facă gargară la fie-care jumătate de oară. Asemenea se va lua o gargară cu chlorat de potasă care este cel mai bun; chlorat de potasă 15 grame, apă distilată 300 grame; se se facă o gargară la fie-care 15 minute.

Doctorul Bouchardat, recomandă următoarea formulă ca cea mai bună contra anginei difterice: Thymol 0,02 centigrame, Bisulfat de chinină 2 grame, Chlorat de potasă 10 grame, Glycerină 70 grame și Cognac 250 grame; se se amestece în o sticlă bine, și se se iee o linguriță la 2 oare pentru copii dela 2—5 ani. Toate aceste medicamente mai sus citate, se pot procura dela ori-ce farmacie (spiteerie, apotecă) fără recepta vre-unui medic.

Pentru a combate umflătura gâtului pe din afară, se vor aplica comprese cu apă rece în timpul verei; iar earna se va freca gâtul la fie-care două oare cu camfor topit în alcohol (spirt) sau unt de lemn, și a se feri de receală.

Bolnavului trebuie a i se da să mănânce mâncări ușoare de mistuit dar nutritoare, se va da lapte dulce, ouă proaspete moi, zamă de carne, etc. Camera unde zace bolnavul trebuie să fie mobilată cu cea mai mare simplitate, căci, angina difterică fiind provenită din microbi, acei microbi depunându-se pe mobile, ar fi foarte greu a desinfecța radical în cazul, când ar fi intrat în ele substanța de contagiune.

Murdăriile provenite dela bolnavii de angină difterică nu vor fi aruncate în starea în care se află, ci trebuie a se desinfecța mai întâiu cu o soluție de acid carbolic 5%, și în urmă să se ardă.

Noi propunem acest mijloc pentru a se preserva contra anginei difterice, căci nu-și poate cine-va imagina cât de mare este contagiositatea acestei înfocate boale.

Voiu adauge dar', că, numai prin desinfecțarea cu acid carbolic 5%, adică: acid carbolic 5 grame și apă 100 grame, stropindu-se în fie-care dimineată prin casă, și regulile igienice bine păstrate, va putea ori-cine ca să înlătore acest flagel, care decimează omenimea din frageda copilărie

București.

Dr. Em. Elefterescu.

Despre adunarea generală a învățătorilor din despărțământul Bisericii-Albe.

Mai alaltă erî veniră nisce oameni din sat la mine cu nisce scrisori unguresci ca să le cetesc; eu ca totdeauna amicabil cu dînsii, le tîlmăcii scrisorile și erau mai getă să plece; deodată însă unul dintrî ei se întoarce cătră mine și me întrebă:

Dle învățătoriu, te căutam și pe D Ta, să te vederi la Ertof, căci am văzut mai toți învățătorii adunați, numai D-Ta lipseai. Eu nu sciam, ce se-îi răspund, dar ca totuși să me scap de el îi zisei: „am fost bolnav și n'am putut merge“.

Abia mai târziu îmi adusei aminte, că am fost toți învățătorii avisați din partea Prea On. Domn Protopop, ca să nu ne arătăm indiferenți față de convocarea adunării, ce se va face prin Dl învățătoriu Fiscea după buna sa chibzuință.

Pentru ca să declin responsabilitatea ce cade asupra mea, pentru că n'am luat parte la această adunare pe de o parte, car pe de alta, ca pe viitoriu să se evite astfel de greșeli, mi-am luat libertatea a recurge la ospitalitatea preștitului D-Voastre jurnal, rugându-Ve a da loc următoarelor:

Am avut fericirea, a lua parte la adunările mai multor despărțăminte și a ceti prin jurnale procesele verbale ale altora, și la toate s'a cetit sau câte o disertațiune de interes pedagogic, sau vr'un frate învățătoriu a ținut câte o prelegere practică; ceea ce contribuie foarte mult, ca reformele, descoperirile noi și îmbunătățirile pe terenul pedagogic să ajungă mai cu înlesnire la cunoștința învățătorilor. Învățătorii prin aceasta țin paș cu spiritul timpului de azi.

M'am convins mai departe, că acolo unde președintele despărțământului desvolta oare-care activitate pentru promovarea intereselor despărțământului, acolo nici învățătorii nu pot rămânea indiferenți, ci toți vor lucra împreună și așa trebile cercului merg bine.

Din contră însă; acolo, unde președintele, cum s'a întemplat mai anul trecut, convoacă adunarea despărțământului și chiar el nu ia parte, ci șede acasă lăsând pe colegii sei a spesa pe trăsura și a suferi frigul din luna lui Faur, acolo unde președintele convoacă adunarea în astfelu de comună, cari nu zac în centrul cercului ei în marginea estemă, — nu sciu din ce cauză — acolo unde nici nu se invită toți învățătorii la adunare ci pe unii îi lasă afară, acolo de sigur că trebile despărțământului rămân neresolvate.

Am scris acestea ca să nu se arunce cumva vina asupra învățătorilor din acest protopopiat și ca nu cumva să se creadă, cumcă învățătorii din acest cerc dispun de mai puține puteri spirituale, și ca pe viitoriu președinții aleși, să poarte cu sântenic titlul acesta de onoare.

Cincinnati.

Bozoviciu, în 17/29. Ianuarie 1891.

Stimate Dle Redactor!

Sântirea apei s'au serbat în ziua de S. Botez în comuna noastră Bozoviciu cu cea mai mare pompă, și anume:

După celebrarea s. liturgii în biserică de către

3 preoți locali, pela oarele 10 și $\frac{1}{2}$ au pornit conductul imosant din s. biserică întră sunetele clopotelor dela ambele biserici (gr. or. și rom. cath. cu carea totdeauna am trăit în relațiuni bune) în ordinea următoare: Înainte au format copii și fetițele dela școalele din loc două spalire, printră care străluceau 8 prapori bisericesci împreună cu crucile și ripizile; imediat după ripizi au urmat baldachinul, sub care mergeau preoții îmbrăcați în ornate bisericesci strălucite, eară după preoți au venit cântăreții, cari prin cântările lor sonoare au umplut inima credincioșilor de bucurie și evlavie înălțătoare către Atotputernicul Dumnezeu, — cu deosebire au escelat în cântarea bisericescă dnii George Străin, Iosim Disela, Dionisie Drăgoiu și alții; ear după cântăreți au urmat poporul credincios cam la 1000 de suflete.

Ajungând la locul destinat, adecă din sus de podul riului Miniș, s'au început ceremonia sântirei apei, înaintea unei cruci tăiate din ghieață anume spre acest scop, carea și astăzi stă încă pe locul acela. La momentele principali s'au dat salve prin treascuri — nefiind soldați în loc — atât aci cât și în decursul s. liturgii.

Astfelu fiindu-se aci ceremoniile îndatinate, am mers eară în ordinea de mai sus în s. biserică, unde s'au finit ceremoniile acestei sərbători mari și frumoase, și să rugăm pe Atotputernicul Dzeu să ne dăruească vieată și sântate, ca așa se o putem serba întră mulți fericiți ani!

Doelin, în 21. Ianuarie 1891.

În preștitul organ „Foaia diecesană“ ori și când s'au publicat acele fapte nobile și frumoase, ce ating și privesc interesele noastre bisericesci-școlare. Așadară cu permisiunea on. redacțiunii voesc și eu ca să se dee loc acestei scurte corespondințe privitoare earăși la starea, în carea de presint se află biserică noastră gr. or. română.

Dacă cine-va ar trece prin comuna noastră, și ar sta puțin să privească mai de aproape biserică în esteriorul ei, deloc i-s'ar arăta celui privitoriu un edificiu mare, o zidire spătioasă, care edificiu făcut de strămoșii nostri cu grele sacrificii au rămas noue, ea și noi să nu-l uităm, ci să avem cea mai mare grijă de el, căci numai aci ne este mângăerea în timpul necazurilor și asupririlor. Biserică cum am zis avem mare, turn în proporțiune cu edificiul, însă crucea dela turn fu lăpădată jos de un vifor foarte mare în 6. August 1887. —

Cu ajutoriul Atotputintelui cerese însă în primăvara a. c. adecă preste 3—4 luni, se vor începe lucrările la acoperirea turnului cu pleu de zinc, punerea crucilor, precum și construcțiunea corului prin D. inginer-architect Aureliu Diaconoviciu din Boșă-Montană, după cum se află aprobat contractul și din partea venerabilului Consistoriu diecesan.

De altă parte o impresiune deprimătoare dă privitoriului interiorul bisericii noastre, fiind în o pozițiune slabă și neînpodobită, — și nu că nu s'ar fi putut, dar n'am avut oameni puși în fruntea comunei cu zel către biserică, căci înzădar preoțimea noastră seamănă cuvinte bune arătând răul unde zace, dacă acele cuvinte pică pe peatră ori pe pământ neroditoriu și nu mai resar ci rămân date uitării. Câți primari avurăm, cari, de o mie de ori durere, nu se intaresară de soarta bisericii noastre, ori din nepriceperea lor, ori din alte împrejurări, sau că mai bine au considerat a lor interese personale, — acum veni rândul că un primariu anume *Adam Stefan*, pus în fruntea comunei noastre se interesă, și în scurt timp arătă un venit frumoșel pe seama bisericii noastre, astfel că densus și cu *Petru Mioc*, *Iacob Dragomir* și *Iosif Stoia*, contractară cu soțietatea drumului de fer un complex de 194 jughere de pământ, pe seama comunei noastre ca pășune pentru vitele locuitorilor cu un preț de 582 fl. eară la espirarea anului arătară un plus de 35 fl. la care adaugându-se suma de 7 fl. dela petrecerea poporală ținută la Botezul Domnului, cu suma de 42 fl. procurară prin pictorul nostru *D. Filip Mateiu* din Bocșa-Montană, 2 candelabre pe seama bisericii noastre construite din fer și zugrăvite de acest pictor, pentru ceeace primească susnumiții cea mai călduroasă mulțămită.

Eară Duminecă în 20. Ianuarie a. c. avu loc săntirea celor două candelabre prin stimații preoți locali *Ioan Pepa* și *Pavel Drăgan*, apoi după terminarea actului de săntire Părintele *Ioan Pepa* arătă însemnătatea acestui dar întru o cuvântare foarte bine simțită de creștinii ascultători, punându-le toate aceste fapte bune la inima credincioșilor, precum și altele ce ar trebui imitate prin ceialalți, care pot ajutama lipsele și neajunsurile bisericii noastre. Decă încă odată mulțămita stimaților donători, exemplul D-Voastre îl pot imita încă mulți din comuna noastră, ceeace cred că ar fi și de dorit și posibil.

Iosif Ivan,
econom.

Terova, 20. Ianuarie 1891.

Onorabila „Gazeta Tr.“, îngrijită de presintele și viitoriul poporului, face în articolul de fond în Nr. seu din 11/23. Noemvrie un apel călduros pentru îmbrățișarea meseriilor, aducând întru altele de es. Silezia cea când-va decăzută, cară astăzi numai cu ajutoriul industriei ridicată la bună stare. Și fiind-că apelul e îndreptat către protopopi, preoți și învățători, ca către cei ce stau în atingere mai de aproape cu poporul, — eu la rândul meu ca preot primesc sfatul cu asemenea căldură, cu care s'au dat, zicând să stăruim din toate puterile ca această idee să se generalizeze; ba merg mai departe și luând în considerare puterile noastre mai modeste,

aflu de bine — după esperințele făcute până-acuma — a mă adresa către Dniș protopopi, ca P. O. D. lor nu numai cu ocașiunea examenelor să pună poporului svaturi la inimă, ci mai de folos ar fi, dacă P. O. D. lor încă odată în an ar cerceta tractul, dedicând după împrejurări chiar și o ziună întreagă fie-cărei comune. O atare visită ar putea da nascere la multe întreprinderi bune. Să nu mi se atribue indiscrețiune, căci văzând lucrarea ostentitoare a părintelui protopop Ghidiu, în decurs de mai mulți ani, și cu deosebire cea din a. tr. se obtrude ideea și întrebarea de sine: că oare nu ar putea face toți P. O. DD. așa, seau alte lucruri de altă natură, căci avem oameni cu multă carte, dar dovezile practice nu se pot vedea numai din simpla mijlocire a ordinăciunilor consistoriale. Ași saluta, și cu mine mai mulți colegi, pe acel protopop, care ar introduce conferințele preoțesci. Tot în meritul măestriilor ar fi cu scop, dacă în fie-care săptămână în o anumită oară preotul și învățătorul ar emula în această temă, aducând cât de varii exemple despre folosul meseriilor preste tot, și în special, — până-când se va descepta însuși în copii dorul și voința de a se rezolva pentru cutare și cutare meserie. Peste noapte nu se va rezolva nime, căci poporul nepregătit pentru așa ceva, vede numai partea umbroasă, punând de exemplu pe câte un bețiv, lenș sau pe altul care nici nu-și pricepe măestria. Vedem în cele ale agronomiei că cu greu se rezolvează poporul pentru introducerea cutărei specii de sēmēntă, requisite de lucru, vite de prășilă s. a. căci îi lipsesce gradul de cultură recerută, și nu e însușire de conservatism, ce o ascriu unii poporului nostru.

Alt motiv, și care-mi și dă ansă a scrie această modestă corespondență, că industria nu se lățește întră poporul nostru, e acela — ca și clopoțele nebătute ale preotului din poveste, căci nu erau — că nu este cine s'o îmbrățișeze! Multe căși sunt goale, adecă fără copii, eară cele mai multe familii au 1—2 copii, și din când în când câte o victimă de mămă. Nu știu cum e pe alocurea, pe aici însă e așa. Locuri scutite de morburii epidemice, și totuși populațiunea nu merge înainte, ba scade mereu. Și aceasta me înspăimintă mai mult decât anumite curente șovinistice, mai mult decât datele statistice cu privire la beție, cari de exemplu în Belgia cea cultă întrec cu mult pe ale noastre. Aceasta, repetez, mi se pare a fi păcatul cel mai grozav, cel mai distrugătoriu, și strigătele noastre sunt ca în pustie, căci curentul ireligiunariu și imoral a luat putere.

Acum cu indulgența onorab. Red. și a st. cetitori vreau să ating altă temă, care deși nu stă în legătură cu industria și motivele neîmbrățișării ei, stă însă în legatură cu vitalitatea poporului nostru, despre care atinseși mai sus, și care cere imperios vindecare. Vor fi multora încă în memorie

datele statistice cu privire la recrutare, ce un român, fiu de al lui Marte, le-a scos la lumină înainte cu niște ani în „Luminătorul,” și cu ce colori negre arată contingentul cel slab din părțile locuite de Români! Și în primăvara trecută se scandalisa o foaie magiară de noi tot din acel motiv.

Și în această direcțiune noi preoții putem face mai mult, și adecă să stăruim și să combinăm, ca căsătoriile să se facă între elemente cât mai străine, adecă între persoane din diferite comune; pentru că este constatat că căsătoriile încheiate în cercuri înguste, duc la degenerare. Și cu aceasta cred a combate pe toți aceia, cari sunt pentru sistarea rugilor, cari împedecă înțeluirea și cunoașterea poporului din comune mai îndepărtate, și prin urmare și închierea de căsătorii între elemente cât se poate mai îndepărtate unele de altele.

Atât ni-ar mai trebui să sistăm și rugile, căci afară de argumentele neresturnabile rostite de demnul protopop al Logoajului în cuvântarea sa festivă dela serbarea rugii de an, mai militează pentru ținerea lor motive ca acestea: că ele sunt o mângăere sufletească sunt și o esoposițiune națională locală. Și dacă sunt legate cu spese, au numai poporul de rënd să n'aibe bucurii momentane? au cei ce combat și cer reduceri în spese la popor, încep ei a reduce dela ei? Și încă un motiv igienic. Au nu cu ocaziunea rugilor, nunților, praznicelor se mai vâruie prin căși și se mai spală și se curată peste tot.

Cerându-mi scusele ca am început cu una și am finit cu alta, încheiu apelând la dd. protopopi să aducă în viață conferințele preoțesci, dela care se așteaptă mult folos practic atât pentru noi cât și pentru popor.

Iuliu Bumbescu,
preot.

Nr. 292.

Concurs literar.

În scopul de a se executa concludul adunării generale a Asoțiațiunii transilvane din anul acesta, ca din suma de 1000 fl. votată pro 1890. și din suma de alți 1000 fl., votată pro 1891. să se premieze și tipărească scrieri și broșuri, întocmite anume pentru popor, din agricultură, igienă, etc., având acelea a forma „Biblioteca populară a Asoțiațiunii transilvane”, comitetul Asoțiațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român în ședința sa dela 28. Noemvrie a. c. a hotărît să scrie deocamdată, ca de început, concurs la trei premii pentru următoarele lucrări:

1. Un premiu de 100 fl. v. a., pentru cea mai bună lucrare asupra următorului subiect:

„Economia noastră după comasare”.

Lucrarea va trebui să cuprindă povețe practice despre metodel: cum ar trebui întocmită economia noastră după comasare, ca să nu suferă poporul, și să fie anume întocmită pentru popor. Manuscrisul trebuie să cuprindă materiă pentru cel puțin 4 coale de tipariu în 8° garmond.

2. Un premiu de 100 fl. v. a., pentru cea mai bună lucrare asupra următoarei teme:

„Higiiena copilului dela nascere până la anul al 7-lea al etății.

Lucrarea va tracta despre tot ce privesce nutrirea, îmbrăcămintea, curățenia, locuința, ocupațiunea, mișcarea și jocul copilului; ea va trebui să conțină apoi profilaxa morburilor de copii și să fie anume întocmită pentru popor. Manuscrisul trebuie să cuprindă materie pentru cel puțin 4 coale de tipariu 8° garmond.

3. Un premiu, a cărui mărime se va hotărî după numărul coalelor de tipariu, computându-se coala de tipariu în 8° garmond cu 12 fl. v. a. pentru cea mai bună culegere de poesii, basme (povești) și datini populare alese, și până acum nepublicate.

4. Afară de aceste premii a hotărît comitetul Asoțiațiunii transilvane să destineze suma de fl. 400—500 v. a. pentru a se premia din ea cele mai bune studii științifice asupra unor teme alese liber de autori din ramul istoric sau epigrafic, sau filologic, cu deosebire în ceea-ce privesc trecutul și prezentul poporului român și al pământului pe care locuim, sau apoi din ramul sciințelor naturale, care se vor publica sau s'au publicat dela adunarea generală din Făgăraș (1889) incoacea prin mijlocirea organului Asoțiațiunii „Transilvania”.

Mărimea premiilor pentru studiile aceste științifice se va fixa în vederea valorii lor științifice.

Terminul prezentării la concurs a manuscriselor relative la premiile de sub Nr. 1, 2, 3, 4 va fi 30 Iunie 1891. st. n. Până la acest termin concurenții la unul din premiile scrise vor binevoi a trimite manuscrisele lor la presidiul Asoțiațiunii transilvane în Sibiu, strada Morii Nr. 8. Manuscrisele intrate mai târziu nu se vor lua în considerațiune.

Manuscrisele se vor prezenta anonime, și scrise de mână străină, purtând o devisă, care va fi reproducă întrun plic sigilat, conținând numele concurentului.

Aceia dintră concurenți, cari reflectează la unul din premiile de sub Nr. 4. pe baza lucrărilor tipărite deja în organul Asoțiațiunii, vor binevoi a notifica aici lucrarea respectivă, fie direct, fie pe calea redacțiunii, premiile aceste se vor decerne și înainte de terminul fixat mai sus.

Asoțiațiunea transilvană își rezervă dreptul de proprietate asupra lucrărilor premiate, precum și dreptul de a tipări, fie în organul seu, fie separat de acela, lucrările ce vor fi premiate, îndatorindu-se a pune la dispozițiunea autorului gratuit 100 de esemplare tipărite.

Din fie-care grupă se va conferi premiul lucrării celei aflate mai bune, ear celelalte lucrări, cari se vor găsi vrednice de publicare, vor obține o mențiune onorabilă și se vor publica pe rënd în organul Asoțiațiunii.

Manuscrisele nepremiate și nementionate se vor remite autorilor, fără a se publica numele lor.

Censurarea lucrărilor intrate la concurs comitetul Asoțiațiunii transilvane o va efectui în sensul concludului adunării generale a Asoțiațiunii din anul acesta (ședința II. Nr. 19. lit. h. 5.)

Din ședința comitetului Asoțiațiunii transilvane pentru literatura și cultura poporului român, ținută în Sibiu la 29. Decemvrie 1890.

G. Barițiu, m. p.
președinte.

Dr. Ioan Crișian, m. p.
secretaru II.

Mulțămită publică.

Doamna preoteasă **Măria Toader** din loc, văzând că biserica noastră nu e provăzută din destul cu ornate preoțesci, a cumpărat pe spesele D-Sele materia necesară în preț de 40 fl. și a lucrat însuși cu multă gingășie și cu bun gust românesc un rând complet de ornate preoțesci donându-le „în sănătate” bisericii noastre.

Pentru aceasta faptă de adevărată pietate creștinească, venim noi în numele comitetului parochial din loc a exprima Doamnei preotese și pe această cale mulțami-rile noastre sincere.

Ciudanovița, din ședința comitetului parochial ținută în 13. Ianuarie 1891.

Andreu Sonca,
notariul comitetului par.

Solomon Buia,
președintele comitetului par.

Varietăți.

Deputați preoțesci la sinodul protopresviteral.

Joi în 24. Ianuarie a. c. s'a întrunit în Caransebeș colegiul preoțimei protopresviteratului Caransebeșului pentru alegerea deputaților preoțesci la sinodul protopresviteral pe periodul 1891—93. Invitării oficioase au urmat 30 de preoți. Colegiul întrunit au ales următorii deputați: Filaret Musta protosinecl, Ilie Sêrbu paroch în Armeniș, Dr. Iuliu Olariu preot și profesor dirigent la institutul teologic, Dr. Traian Badescu diacon și secretariu consistorial, Nicolae Ionescu preot în Iaz, Ioan Pinciu preot și profesor la institutul teologic, Ioan Meda preot în Valeadeni, Ioan Stoian paroch în Caransebeș, Mihail Drăgălina preot în Borlova, Iuliu Musta preot în Glimboca, George Popoviciu preot în Zagujeni și Nicolae Usonescu capelan în Cârpa.

Sub întregul decurs al adunării conduse de protopresviterul tractual Andreu Ghidiu s'a observat și de astădată ca totdeauna cea mai bună disciplină, ordine și armonie.

Esamen de calificăciune. Absolventul de pedagogie *Virgiliu Ștefăniță* din Var, în ppviteratul Caransebeșului, a depus cu succes esamenul de calificăciune Marți în 22. Ianuarie a. c.

Promoțiune. Dl. Alexandru Birescu, fiul demnului preot Nicolae Birescu din Logoj, în 31. Ianuarie st. n. a. c. fu promovat din partea facultății juridice din Budapesta la gradul de doctor în drepturi. Felicitările noastre!

Hymen. D. *George Ciurcu* își serbează cununia cu Dșoara *Olympia Brattu*, Duminecă în 27. Ianuarie la oarele 9. seara, în s. Biserică Domnița-Balașa din București. Felicitările noastre mirilor!

Serata musicală cu dans, arangiată în casina română din Logoj în 31. Ianuarie nou, a decurs cu următorul program: G. Musicescu, „Deșteaptă-te Române!” cuvinte de Andreu Mureșan, cor mixt. Goltermann, „Le rêve”, duo, violină și pian, dnii Liviu și Valeriu Tempea, G. Siou „Punga mea” satiră, recitată de dl George Adam; a) Tudor Cavalier de l'ondor „Serenadă” cuvinte de M.

Eminescu, duet cântat de d-șoarele Lucia Vlad și Elena Germanescu. b) M. Cohen, „Dimineța” cuvinte de V. Alexandri, terțet cântat de d-șoarele Alma Major, Lucia Vlad și Elena Germanescu. Leonard, „Fantaisie-militaire” violină cu acomp. de pian, dl B. Neumanoviciu. G. Musicescu: „Zis-au badea...” b) „Stăncuța” cuvinte de V. Alexandri, cor mixt.

Reuniunea de cântări din Comloșul-Mare invită la *Concertul* împreună cu dans, ce se va arangia Duminecă în 3/15. Faur 1891. în sala Hotelului mare. *Programa*: I. Cor de bărbați. 1. Adam „Junimea Parisiană”. 2. Porumbescu „Doină Doiniță”. 3. Vidu „Creangă ruptă”. 4. Nenișescu „Cornistul dela Grivița” poezie, declam. de George Balan. 5. Vidu „Din șezătoare” potpouriu popular. II. Cor mixt. 6. Vidu „Sus opinecă”. 7. Popoviciu „Hora Dobrugei”. 8. Vidu „Resunet la Crișana”. 9. Musicescu „Resăi lună”. 10. Musicescu „Nevasta care iubesc” Dirigent de cor: Ion Stoicănescu. Începutul la 8 oare seara. Musica din Chichinda. *Comitetul.*

Numiri pentru noile table regesci. *Tabla regească din Cluj*: Președinți de senat: Iosif Schneider și Nicolau Heppes; procuror-prim: Alexandru Vita; juđi: Stefan Gruz, Wilhelm Müller, Iosif Popu, Francisc Gyártás, Ioan Mezei, Ludovic Szentkirályi, Michail Bocskor, Francisc Csányi, Samuil Nemes, Dionisiu Szász, Acațiu Szócs și Dionisiu Adam; concipienti: Bela Bodolla, Gavriil Pozsonyi și adjunct de concipient Zoltan Csaba; director al oficiilor auxiliare: Iosif Wégh; cancelisti: Iosif Andrassy, Alexiu Kovács, Isidor Kléspitz și Victor Iovanoviciu.

Tabla regească din Murș-Oșorheiu: Președinte de senat: Gavriil Fekete; juđi: Ioan Kovács, Nicolau Mikó, Emil Ziegler, Dionisiu Péterffy, baron Sigismund Szentkereszty, Iuliu Kozma, Gavriil Dósa, Alexandru Onaciu, Alexiu Boross, Iuliu Jánosi, și Dominic Tódorffy; concipienti George Weér și adjunct de concipient Albert Kontez; director al oficiilor auxiliare: Stefan Bokros; oficial de cancelarie: Ioan Lokodi; cancelisti: Nicolau Kelemen, Carol Füstös jun. și Iuliu Pantocsek.

Tabla regească din Timișoara: Președinți de senat: Adam Fluck și Eugen Horváth; Juđi: Andor Jekelfalussy, Avram Berlogia, Andor Sey, Bela Ternovszki, Paul Burián, Michail Huszka, Iosif Istvánffy, Iosif Seyfried, Toma Dogariu, Ladislau Pap, Ladislau Gidro și Ioan Ludvig; oficiali de cancelarie: Coloman Kovács, Petru Szakállos și Nicolau Demetrovics.

Tabla regească din Dobrițin: Președinte de senat: Francisc Csathó și Wolfgang Szél; procuror-prim: Vincențiu Cserna; juđi: Ludovic Nyers, Bela Tamásy, Desider Horváth, Ioan Stancsek, Adrian Draveczy, Bela Hieronimy, Coloman Egry, Iosif Naményi, Alexandru Comănescu, Eugen Garam, Alexiu Danilovics, Anton Kovács, Ivan Naszády, Ottó Mérey, Ladislau Sárói-Szabó; secretariu presidial: Stefan Pálffy; translator: Petru Cosmuța; oficiali de cancelarie: Coloman Toroczky și I. Eduart Brinke; cancelisti: Ioan Ezernyitzky și Francisc Deák.

Caz de moarte. Preotul nostru binemeritat *Lazar Tapu* din Zorlenții-Marî au îndurat o grea lovitură a sorții, răpindu-i cruda și neîndurata moarte pe mult iu-

bita-î soție *Rosalia* născ. Tămășel, carea în 18. l. c. au reposat în Domnul în al 70-lea an al etății și în al 52. an al fericitei sale căsătorii. Decedata au fost o soată și mamă esemplară, plină de virtuți și de iubire adevărată către ai sei. Afară de soțul neconsolabil o jelesc fii: Lazar, notariu în Ruscberg cu soția Silvia născ. Ionescu, și Teodor, comisariu de drum în Zorlenți cu soția Maria născ. Bojincă, — apoi nepoții: Angelina, cu soțul Al. Popoviciu, notariu în Cârpa, și Coriolan Țapu, studinte în Dobrițin.

Înmormântarea s'a îndeplinit în 20. l. c. de către DD. preoți locali Iacob Dabiciu și Antoniu Atnagia cu cunună pomă, executând cântările funebrele corul vocal din loc cu atâta armonie și duiosie, încât au stors lacrimi din ochii celor adunați în număr foarte considerabil. Cuvântarea funebrelă au rostit-o demnul preot Iacob Dabiciu în cuvinte alese și foarte nimerite, descriind însușirile rare ale decedatei ca soție și mamă deopotrivă și exprimând adâncă și adevărată întristare, în carea și-au lăsat bunul ei soț, fii, nepoți și numeroase rudeni.

O flaută de 3000 de ani. În Egipt, cu ocaziunea săpării unui mormânt, s'a aflat o flaută egipteană dublă, a cărei vechime se calculează la 3000 de ani. Un artist din Londra nu de mult a cântat cu această flaută înaintea unui public ales. Tonul ei nu seamănă cu tonul flautelor noastre de astăzi, ci mai mult cu al instrumentului italian așa numit „zampogna.“ S'a observat însă, că diferițele semne, cărora corespund tonurile flautei, sânt tocmai așa ca și scalele europene moderne, de unde se conchide, că încă vechii Egipteni cunoscuseră sistemul nostru musical.

Bibliografie

Din Traista lui Moș Stoica. O sută și una de minciuni populare din Țeara Ardealului, date la iveală de Sandu Pungă-Goală, dascăl și fecior de popă. Prețul 20 cr. Se află în deposit la librăria N. I. Ciurea în Brașov și se pot căpăta și prin librăria diecesană din Caransebeș.

Foaia ilustrată. Apare în Sibiiu dela anul nou în fie-care Duminică sub redacțiunea Dlui Dr. D. P. Barcianu. Prețul pe $\frac{1}{4}$ de an 1 fl. 50 cr.; la an 6 fl. Nr. 3. Cuprinsul: Notariul Scurtu, de Virgil Onițiu (urmare și fine). — Rip van Winkle. Din schițele lui Washington Irving. Traducere din englezesce de Silvia P. Barcianu (urmare). — Un nou pas înainte. (cu portretele și schițele biografice ale Dlor: V. Babeș, Dr. I. Rațiu, George Pop de Basesci, Eugen Brote și Dr. Vasile Lucaci.) — Biserica, școală, educațiune. — Literatură și știință. — Teatru, muzică și arte peste tot. — Meserii, industrie, comerț. — Călătorii, descoperiri, invenții. — De toate și de pretutindenți. — Cronica săptămânei. — Scrieri personale. — Corespondința foii.

Școala română. Revistă pedagogică pentru interesele institutelor de învățământ la Români și pentru organele lor. Edată și redigată de *Vasile Petri*. Anul V. Ese în 8., 18. și 28. a fie-cărei luni, în numere de câte

o coală și costă pe anul întreg 4 fl., pe o jumătate 2 fl., pe un pătrariu 1 fl. v. a. Pentru România 5 fl. v. a. Prenumerățiunile și corespondențele sânt a se adresa la *Redacțiunea „Școalei Române“* în Năsăud (Naszód). Sumariul: Protest în contra proiectului de lege pentru grădinile și asilele de copii. — Un nou metod de a preda istoria naturală în școlile elementare. — Istoria biblică în școala elementară. — Tratarea poeziei „Cântec de eamnă.“ — Cunoscințe din istoria educațiunei și a instrucțiunei. — Forța vaporului. — Corespondență. — Date statistice dela conscripțiunea din urmă. — Varietăți. — Bibliografie. — Învitare de prenumerațiune. — Posta redacțiunii.

Transilvania. Foaia Asoțiațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului român. Apare la 15. a fie-cărei luni. Abonamentul, pentru cei-ce nu sânt membri ai Asoțiațiunii, *trei florin pe an*, și se trimite la Comitetul Asoțiațiunii în Sibiiu, strada Morii Nr. 8. Redactor *I. Popescu*.

Nr. 1. din 1891. cuprinde:

Caucaland în Dacia. De Dr. At. Marienescu.

Facerea lumii (un capitol din cosmologie). De T. Ceontea.

A sci limbii mai multe. De Dr. Georgiu Popa.

Bibliografie.

Partea oficială. Concurs literar. Consemnarea sumelor colectate pentru școala de fete din Sibiiu prin dl Parteni Cosma.

214. hagy.
1890.

Publicare.

A doaua și ultima licitațiune asupra casei repozitei *Belloberg* Nr. 470. din Caransebeș se va ținea la **18. Februarie st. n. a. c.** la 10 oare înainte de amiază, în cancelaria notarului public regesc.

Prețul de strigare 4000 fl. v. a.

Caransebeș, în 4. Februarie 1891.

[3] 1—1

Carol de Susich,
notariu public reg.

Nr. 163. 1891.

Concurs.

La școala poporală elementară comunală din **Mehadia** este de a se ocupa postul de învățătoriu adjunct.

Emolumentele acestui post sânt:

1. Salariu de 200 florin v. a.

2. 12. metri cubici de lemne.

3. 100 fl. pausal de quartir.

Recursele, instruite cu timbrul rececut, scrise în limba magiară și adresate către înaltul ministeriu reg. ung. de culte și de instrucțiunea publică, au să se trimită până în finele lui *Februarie* a. c. st. nou la comitetul administrativ al comitatului Caraș-Severin în Logoj.

Învățătoriu denumit este îndetorat a îndeplini și agendele de cantor bisericesc după ritul gr. or. român.

Mehadia, 1. Februarie 1891.

[2] 1—3

Cena,
primariu.

